

законодавчого органу з науковцями та практичними співробітниками правоохоронних органів.

Список використаних джерел

- 1 Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування покарання у виді довічного позбавлення волі» (реєстр. № 1218 від 3.12.2014р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52660
- 2 Проект закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування покарання у виді довічного позбавлення волі» (реєстр. № 1218 від 3.12.2014р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52660
- 3 CASE OF VINTER AND OTHERS v. THE UNITED KINGDOM (Applications nos. 66069/09, 130/10 and 3896/10) .) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:\[%22\%22CASE%20OF%20VINTER%20%20AND%20OTHERS%20v.%20THE%20UNITED%20KINGDOM\%22%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22SCHAMBER%22\],%22itemid%22:\[%22001-122664%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:[%22\%22CASE%20OF%20VINTER%20%20AND%20OTHERS%20v.%20THE%20UNITED%20KINGDOM\%22%22],%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22SCHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-122664%22]})

Ключові слова: довічне позбавлення волі, законопроект, дострокове звільнення, відбування покарання, помилування.

Науковий керівник: к. ю. н., доцент Черкасов С. В.

Фольтин Анна Степанівна

студентка 4 курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ВИПРАВЛЕННЯ І РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ

Нестабільність економічного та політичного становища в Україні спричиняє зростання злочинності. За роки незалежності в Україні за вчинення злочинів засуджено майже 2,5 млн осіб, серед них понад 1,1 млн – до покарання у виді позбавлення волі. В установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, розташованих на території, що контролюється українською владою, тримається усього **60 771 особи** [5].

Проблема виконання кримінальних покарань, при всій її різноманітності й складності, – це проблема соціально-педагогічна, адже ресоціалізація засуджених виступає важливою соціальною метою. Кримінально-виконавчий кодекс України зараховує навчання засуджених до основних засобів їх ресоціалізації та виправлення. Так, у

ст. 6 зазначено: "...Основними засобами виправлення і ресоціалізації засуджених є ... загальноосвітнє і професійно-технічне навчання, громадський вплив". Згідно зі ст. 107 засуджені, які відбувають покарання у вигляді позбавлення волі, мають право одержувати освіту, відповідно до законодавства про освіту [1]. Відповідно, під ресоціалізацією слід розуміти повторне засвоєння культури людських стосунків, формування певних соціальних норм, ролей і функцій, надбання умінь і навичок, необхідних для їх успішної реалізації. Це, по суті, перебудова особистості у зв'язку зі зміною обставин.

Загальноосвітнє навчання засуджених до покарання у вигляді позбавлення волі підвищує рівень інтелекту і цивілізованості, перешкоджаючи таким чином вчиненню рецидивних злочинів. Завдяки набуттю певного рівня освіти засуджені відчують, що вони мають шанс на виправлення, та після звільнення займають гідне місце у суспільстві. Це і є головною метою щодо забезпечення можливості засудженим отримати освіту у місцях позбавлення волі.

При 75 установах виконання покарань функціонують професійно-технічні навчальні заклади. Загальноосвітнє навчання засуджених та осіб, узятих під варту, забезпечують 124 загальноосвітні навчальні заклади.[5]

Засудженим, які бажають підвищувати свій загальноосвітній рівень, незалежно від віку створюються умови для самоосвіти, надається можливість навчання в загальноосвітніх навчальних закладах колоній, які створюються місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування відповідно до потреб у них і за наявності необхідної матеріально-технічної та науково-методичної бази, педагогічних кадрів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Організація загальноосвітнього і професійно-технічного навчання засуджених, у тому числі професійно-технічного навчання на виробництві, здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» і «Про професійно-технічну освіту» в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. На період проходження державної підсумкової атестації засуджені, які навчаються, звільняються від роботи на строк, передбачений законодавством. Заробітна плата їм за цей період не нараховується, харчування надається безоплатно [2].

Адміністрація установи виконання покарань створює необхідні умови для занять у вільний від роботи час для тих засуджених, які займаються самоосвітою. Загальноосвітнє і професійно-технічне навчання засуджених заохочується і враховується під час визначення ступеня їхнього виправлення. Педагогічні працівники можуть надавати допомогу допомогу адміністрації установи в соціально-виховній роботі із засудженими.

Нині основною освітньою установою для ув'язнених є загально-освітня школа, розташована на території виправної установи. Заняття зазвичай відбуваються увечері, оскільки в денний час учні працюють. Проте, останніми роками спектр послуг почав поступово розширюватися у напрямі додаткової професійної освіти. Мають особливий попит професії, які можуть знадобитися після звільнення з місць покарання.

Якщо у 2014 році в загальноосвітніх навчальних закладах при установах виконання покарань навчалися 8,5 тисяч осіб, то у 2015 – понад 13 тисяч. За 2016-2017 роки охоплено 16,8 тисяч засуджених, які не мають повної загальної середньої освіти, з них 79% – віком до 35 років. Загальноосвітнім навчанням охоплено 11778 осіб віком до 35 років (84,4%) Загалом по системі навчального року розпочався для 15028 осіб. За підсумками 2014/2015 навчального року у виховних колоніях за парти сіло 1067 засуджених, документи про середню освіту державного зразка отримали 4593 особи, з них 485 осіб у виховних колоніях. Участь у зовнішньому незалежному оцінюванні навчальних досягнень взяли 278 засуджених, з них 70 вихованців виховних колоній; 82 особи подали документи до вищих навчальних закладів, 28 осіб стали студентами за дистанційною (заочною) формою навчання. Загалом 70 осіб навчаються у вищих навчальних закладах за дистанційною (заочною) формою навчання, з них особи, які утримуються у виховних колоніях [4, с. 90-94].

На даний час професійно-технічні навчальні заклади функціонують при 90 установах виконання покарань, з них: 75 навчальних центрів, 7 професійно-технічних училищ та 8 філіях професійно-технічних училищ. Професійна підготовка проводиться за різними профілями та формами навчання на виробництві установ та у професійно-технічних навчальних закладах при установах. Станом на 15 вересня 2014 року 13,8 тисяч осіб завершили навчання, отримали професії та підвищили свою кваліфікацію, з них у професійно-технічних навчальних закладах – 9,8 тисяч осіб. За підсумками навчання 9,8 тисяч осіб отримали документи (свідоцтво) про набуття професії [3, с. 94-95].

На підставі вищевикладеного, слід зробити ряд висновків. По-перше, здобуття освіти засудженими – один із найважливіших факторів зниження рівню криміногенності в суспільстві, запобігання рецидиву злочинів, сприяння ресоціалізації та адаптації засуджених у суспільстві після їх звільнення. По-друге, якщо виникнуть труднощі в забезпеченні засуджених роботою у виправних установах – здобуття вищої освіти буде альтернативою праці і матиме позитивний виправний вплив. По-третє, здобута під час позбавлення волі вища та професійно-технічна освіта може дуже спростити засудженому працевлаштування після звільнення.

Список використаних джерел

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 року № 1129-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/>
2. Про освіту: Закон від 23.05.1991 року № 1060-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12/page3>
3. Вакулєнко О. В. Освіта як чинник ресоціалізації осіб, які звільняються з місць позбавлення волі / О. В. Вакулєнко // Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : зб. наук. праць звітно-наук. конф. викладачів ун-ту за 2011 рік (9–10 лютого 2012 р.) / укл.: Г. І. Волинка, О. В. Уваркіна, О. П. Симоненко, О. П. Ємельянова. – Київ : Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, 2016. – Ч. 1. – С. 94–95
4. Караман О. Л. Вища освіта в процесі ресоціалізації засуджених у пенітенціарних закладах / О. Л. Караман // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2016. – № 3. – С. 90–94.
5. Державна кримінально-виконавча служба України [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані.- Режим доступу: <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/628075>

Ключові слова: освіта, виправлення, ресоціалізація, засуджені, адаптація.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Черкасов С. В.

Чиж Людмила Андріївна

студентка 4-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАЦЯ ЗАСУДЖЕНИХ: ПРАВО ЧИ ОBOB'ЯЗОК

Праця – основна умова людського існування і, безумовно, серед заходів виправного впливу на засуджених вона посідає особливе місце [5, с. 152]. Для засуджених вона має важливе значення, оскільки запобігає деградації особистості, яка можлива внаслідок позбавлення волі, і є засобом ресоціалізації особи за умови прагнення набуття перспектив на майбутнє у свідомості засуджених.

У зв'язку із гуманізацією українського законодавства та приведенням його до норм міжнародних положень, внесено багато змін до кримінально-виконавчого законодавства. Зокрема, Закон України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів» від 08.04.2014 № 1186-VII [3] значно змінив правовий статус осіб, засуджених до позбавлення волі, передбачивши труд засуджених в якості права, а не обов'язку. Виникає